

תנ"ך

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – ספר בראשית – (40×2) – 80 נקודות
פרק שני – נושאי ההרחבה – (20×1) – 20 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.
מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתוב ולפיסוק.
- הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — בראשית (80 נקודות)

ענה על שתי השאלות 1-2 (לכל שאלה — 40 נקודות).

בכל שאלה, ענה על סעיף א — חובה (25 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (15 נקודות).

1. קרא בראשית, א', 2-31.

והָאָרֶץ

ב היתה תהו ובהו וחשך על־פני תהום ורוח אלהים מרחפת
 ג על־פני המים: ויאמר אלהים יהי־אור ויהי־אור: וירא אלהים
 ה את־האור כי־טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך: ויקרא
 אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי־ערב ויהי־בקר יום
 אחד:

ו ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים
 ז למים: ויעש אלהים את־הרקיע ויבדל בין המים אשר
 ח מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי־כן: ויקרא
 אלהים לרקיע שמים ויהי־ערב ויהי־בקר יום שני:
 ט ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל־מקום אחד
 י ותראה היבשה ויהי־כן: ויקרא אלהים ליבשה ארץ ולמקנה
 יא המים קרא ימים וירא אלהים כי־טוב: ויאמר אלהים תדשא
 הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי למינו אשר
 יב זרעו־בו על־הארץ ויהי־כן: ותוצא הארץ דשא עשב מזריע
 זרע למינהו ועץ עשה־פרי אשר זרעו־בו למינהו וירא אלהים
 יג כי־טוב: ויהי־ערב ויהי־בקר יום שלישי:

יד ויאמר אלהים יהי מאורת ברקיע השמים להבדיל בין היום
 טו ובין הלילה והיו לאותות ולמו־עֲדִים ול ימים ושנים: והיו
 טז למאורות ברקיע השמים להאיר על־הארץ ויהי־כן: ויעש
 אלהים את־שני המאורות הגדלים את־המאור הגדל לממשלת
 היום ואת־המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים:
 ח ויתן אותם אלהים ברקיע השמים להאיר על־הארץ: ולמשל
 כ ביום ובלילה ולהבדיל בין האור ובין החשך וירא אלהים
 כט כי־טוב: ויהי־ערב ויהי־בקר יום רביעי:

(שים לב: המשך הקטע וסעיף א של השאלה בעמוד הבא.)

ב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שָׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל-
 כא הָאָרֶץ עַל-פְּנֵי רִקְיעַ הַשָּׁמַיִם: וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הַתְּנִינִם
 הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל-נֶפֶשׁ הַחַיָּה וְהַרְמִשֵּׁת אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם
 לְמִינֵיהֶם וְאֵת כָּל-עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב:
 כב וַיִּבְרָךְ אֶת־הָאֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הַמַּיִם בַּיָּמִים
 כג וְהָעוֹף יִרֶב בָּאָרֶץ: וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם חֲמִישִׁי:
 כד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וּרְמִשׁ
 כה וְחַיְתוֹ-אֶרֶץ לְמִינָהּ וַיְהִי-כֵן: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ
 וְאֶת-הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת כָּל-רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינָהּ וַיֵּרָא
 כו אֱלֹהִים כִּי-טוֹב: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ בְּדְמוּתֵנוּ
 כז וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל-
 כח הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ: וַיִּבְרָא אֱלֹהִים וְאֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
 בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם: וַיִּבְרָךְ
 אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הָאָרֶץ
 וּכְבִּשְׁתָּהּ וּרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל-חַיַּת הָרֶמֶשׁת
 כט עַל-הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת-כָּל-עֵשֶׂב וְזֶרַע
 ל וְזֶרַע אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ וְאֶת-כָּל-הָעֵץ אֲשֶׁר-בּוֹ פְּרִי-עֵץ
 זֶרַע זֶרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ: וְלָכָל-חַיַּת הָאָרֶץ וּלְכָל-עוֹף
 הַשָּׁמַיִם וּלְכָל רֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה אֶת-כָּל-
 לא יֵרֶק עֵשֶׂב לְאֹכְלָהּ וַיְהִי-כֵן: וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה
 וְהִנֵּה-טוֹב מְאֹד וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים 2-23 שלפניך.

(1) על פי התיאור שלפניך, אלוהים יוצר סדר בבריאה.

בסס קביעה זו על שתי דוגמאות מן הפסוקים האלה. הסבר את דברך. (12 נקודות)

(2) הסדר שאלוהים יוצר בבריאה בא לידי ביטוי גם במבנה של סיפור הבריאה.

הבא שתי דוגמאות לאמצעים ספרותיים הבונים את הסדר בסיפור הבריאה. הסבר כל אחת מן הדוגמאות.

(13 נקודות)

(שים לב: סעיפים ב-ג של השאלה בעמוד הבא.)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים 14-19 שלפניך.

(1) על פי פסוקים אלה, ציין והסבר שני תפקידים של המאורות. (8 נקודות)

(2) בתרבויות המזרח הקדום המאורות נחשבו לאלים. תיאור בריאת המאורות שב**בראשית**, א' מנוגד לתפיסה זו.

בסס קביעה זו על הכתוב. הסבר את דבריך. (7 נקודות)

ג. (1) קרא פסוקים 29-30 שלפניך.

מפסוקים אלה עולה תיאור של עולם הרמוני.

הסבר כיצד הרמוניה זו באה לידי ביטוי בפסוקים. בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

(2) קרא גם **בראשית**, ט', 2-4 ו**ישעיה**, י"א, 6-7.

איזה תיאור מן התיאורים שבמקורות האלה עולה בקנה אחד עם תיאור העולם ב**בראשית**, א', 29-30,

ואיזה מהם מנוגד לו? נמק את תשובתך ובסס אותה על הכתוב בשני המקורות. (9 נקודות)

כו וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי
 כז יִצְחָק אָבִיו גִּשְׁהָ נָא וּשְׁקָה לִי בְּנִי: וַיֵּשֶׁל וַיִּשְׁקְלוּ וַיֵּרַח אֶת־רֵיחַ
 כח בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר רֵיחַ בְּנִי כְרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרַכְוּ
 כט ה': וַיִּתֶּן־לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב
 ל דָּגָן וְתִירֹשׁ: יַעֲבֹדוך עַמִּים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָךְ לְאֲמִים הִוָּה גְּבִיר
 ל לְאַחֶיךָ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָךְ בְּנֵי אֲמֹךְ אֲרָרֶיךָ אֲרוּר וּמְבָרְכֶיךָ בְּרוּךְ:
 לא וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כָּלָה יִצְחָק לְבָרֶךְ אֶת־יַעֲקֹב וַיְהִי אָךְ יֵצֵא וַיֵּצֵא
 לב יַעֲקֹב מֵאֵת פְּנֵי יִצְחָק אָבִיו וַעֲשׂוּ אָחִיו בָּא מִצִּידוֹ: וַיַּעַשׂ גֵּס־
 לג הוּא מִטַּעַמִּים וַיָּבֹא לְאָבִיו וַיֹּאמֶר לְאָבִיו יָקָם אָבִי וַיֹּאכֵל
 לד מִצִּיד בְּנֵי בְעֵבֶר תְּבָרַכְנִי נַפְשֶׁךָ: וַיֹּאמֶר לוֹ יִצְחָק אָבִיו מִי־
 לה אַתָּה וַיֹּאמֶר אֲנִי בִנְךָ בְּכֹרֶךָ עָשׂוּ: וַיַּחֲדֹד יִצְחָק חֲרֹדָה גְּדֹלָה
 לו עַד־מָאֹד וַיֹּאמֶר מִי־אֶפֹּאֵה הוּא הִצֵּד־צִיד וַיָּבֹא לִי וַאֲכַל
 לז מִכָּל בָּטָרָם תְּבֹאֵה וַאֲבָרְכֵהוּ גֵס־בְּרוּךְ יִהְיֶה: כִּשְׁמֵעַ עָשׂוּ
 לח אֶת־דְּבָרֵי אָבִיו וַיַּעֲזֹק עֲעָקָה גְּדֹלָה וּמָרָה עַד־מָאֹד וַיֹּאמֶר
 לו לְאָבִיו בְּרַכְנִי גֵס־אֲנִי אָבִי: וַיֹּאמֶר בָּא אַחֶיךָ בְּמִרְמָה וַיִּקַּח
 לו בְּרִכְתְּךָ: וַיֹּאמֶר הִכִּי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹבְנִי זֶה פְעַמִּים
 לו אֶת־בְּכֹרְתִי לָקַח וְהִנֵּה עָתִיד לָקַח בְּרִכְתִּי וַיֹּאמֶר הֲלֹא־
 לו אֲצַלֶּת לִי בְרִכָּה: וַיַּעַן יִצְחָק וַיֹּאמֶר לַעֲשׂוּ הֵן גְּבִיר שְׁמָתִיו
 לח לָךְ וְאֶת־כָּל־אָחִיו נָתַתִּי לָךְ לַעֲבָדִים וְדָגָן וְתִירֹשׁ סִמְכָתִיו
 לו וּלְכֹה אֶפֹּאֵה מֶה אַעֲשֶׂה בְּנִי: וַיֹּאמֶר עָשׂוּ אֶל־אָבִיו הַבְּרָכָה
 לו אַחֲת הוּא־לָךְ אָבִי בְרַכְנִי גֵס־אֲנִי אָבִי וַיֵּשֶׂא עָשׂוּ קִלּוֹ
 לו וַיִּבֹד: וַיַּעַן יִצְחָק אָבִיו וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ
 לו יִהְיֶה מוֹשָׁבְךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מֵעַל: וְעַל־חֲרֹבֶךָ תַּחֲיֶה וְאֶת־
 לו אַחֶיךָ תַּעֲבֹד וְהִיָּה כַּאֲשֶׁר תִּדְרִיד וּפְרֻקָתָ עָלָיו מֵעַל צֹאֲרֹךְ:
 לו וַיִּשְׁטֹם עָשׂוּ אֶת־יַעֲקֹב עַל־הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בָּרַכְוּ אָבִיו וַיֹּאמֶר
 לו עָשׂוּ בָלְבֹו יִקְרְבוּ יָמֵי אָבִי וְאַהֲרָגָה אֶת־יַעֲקֹב אָחִי:
 לו וַיַּגֵּד לְרַבֵּקָה אֶת־דְּבָרֵי עָשׂוּ בְּנֵה הַגְּדֹל וְתִשְׁלַח וְתִקְרָא
 לו לַיַּעֲקֹב בְּנֵה הַקָּטָן וְתֹאמַר אֱלֹהֵי הִנֵּה עָשׂוּ אַחֶיךָ מִתְנַחֵם לָךְ
 לו לְהִרְגֶךָ: וְעָתִיד בְּנִי שְׁמַע בְּקִלִּי וְקוֹם בְּרַח־לָךְ אֶל־לְבָן אָחִי
 לו חֲרָנָה: וַיִּשְׁבֹּת עִמּוֹ יָמִים אַחֲדִים עַד אֲשֶׁר־תִּשׁוּב חֲמַת אַחֶיךָ:
 לו עַד־שׁוּב אֶף־אַחֶיךָ מִמּוֹךְ וּשְׁכַח אֶת אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ לוֹ וּשְׁלַחְתִּי
 לו וּלְקַחְתִּיךָ מִשָּׁם לְמַה אֲשַׁכֵּל גֵּס־שְׁנִיכֶם יוֹם אֶחָד:

ענה על סעיף א (חובה).

א. רבקה ויעקב רימו את יצחק, אך תרמיתם נחשפה.

(1) קרא פסוקים 30-41 שלפניך.

הבא מן הכתוב ראיה אחת המוכיחה שיצחק הבין שאי אפשר לשנות את תוצאת התרמית של יעקב, וראיה

אחת המוכיחה שגם עשו הבין זאת. הסבר כל אחת מן הראיות. (16 נקודות)

(2) על פי פסוקים 42-45, הסבר כיצד המשיכה רבקה להגן על יעקב גם לאחר שהשיג במרמה את הברכה.

(9 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים 28-29 ופסוק 37 שלפניך.

בפסוקים אלה מובאים ברכת יצחק את יעקב ודברי יצחק לעשו.

(1) ציין את ההבדל בין סדר הברכות שבירך יצחק את יעקב (פסוקים 28-29) ובין סדר הברכות בדברי יצחק

לעשו (פסוק 37). (8 נקודות)

(2) קרא גם את פירוש רש"י לפסוק 37.

"ברכה זו שביעית היא והוא עושה אותה ראשונה, אלא אמר לו מה תועלת לך בברכה, אם תקנה נכסים

שלו הם, שהרי גביר שְׁמָתִיו לך".

על פי רש"י, מדוע שינה יצחק את סדר הברכות בדבריו לעשו? (7 נקודות)

ג. קרא פסוקים 34-36 שלפניך.

(1) על פי פסוק 36 שלפניך, במה עשו מאשים את יעקב?

בתשובתך התייחס גם לשם יעקב.

(7 נקודות)

(2) קרא פסוק 36 וגם **בראשית**, כ"ה, 31-34.

על פי הפסוקים **בראשית**, כ"ה, 31-34, האם לדעתך ההאשמה בפסוק 36 שלפניך מוצדקת?

נמק את דבריך. (8 נקודות)

פרק שני — נושאי ההרחבה (20 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 3-4.

חוק

3. קרא דברים, ט"ו, 12-18.

יב
 בִּי־מִכָּר
 לְךָ אֲחִיךָ הָעֶבְרִי אוֹ הָעֶבְרִיָּה וְעַבְדְּךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִת
 יג תְּשַׁלְּחֵנוּ חֲפָשִׁי מֵעִמְךָ: וְכִי־תִשְׁלַחְנוּ חֲפָשִׁי מֵעִמְךָ לֹא תִשְׁלַחְנוּ
 יד רִיקָם: הֶעֱנִיק תַּעֲנִיק לוֹ מִצֵּאֲנֶךָ וּמִגֶּרְנֶךָ וּמִיִּקְבְּךָ אֲשֶׁר בִּרְכָךָ
 טו ה' אֱלֹהֶיךָ תִתֶּן־לוֹ: וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
 וַיִּפְדְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן אֲנֹכִי מֵצֹנֶךָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם:
 טז וְהָיָה כִּי־יֹאמַר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמְךָ כִּי אֶהְבֶּךָ וְאֶת־בֵּיתְךָ
 יז כִּי־טוֹב לוֹ עִמְךָ: וְלִקְחָתָ אֶת־הַמֶּרְצֵעַ וְנָתַתָּה בְּאָזְנוֹ וּבִדְלָתָ
 יח וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְאִךְ לֹא־תִתֶּנּוּ תַעֲשֶׂה־כֵּן: לֹא־יִקְשֶׁה בְּעֵינֶיךָ
 בְּשַׁלְּחֶךָ אֹתוֹ חֲפָשִׁי מֵעִמְךָ כִּי מִשְׁנֵה שְׂכָר שְׂכִיר עֶבְדְּךָ שֵׁשׁ
 שָׁנִים וּבִרְכָךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה:

א. הסבר מיהו העבד המתואר בפסוק 12, ומה יכולות להיות הנסיבות שבגללן נמכר לעבדות. (8 נקודות)

ב. יש הטוענים כי בפסוקים שלפניך באים לידי ביטוי חופש הבחירה של החלש בחברה וההגנה שהחברה נותנת לו.

הבא מן הקטע ראייה אחת לחופש הבחירה של החלש בחברה, וראייה אחת להגנה של החברה על החלש.

הסבר כל אחת מן הראיות.

(12 נקודות)

חוכמה

4. קרא קהלת, י"ב, 1-7.

א וזִכֹּר אֶת־בֹּרְאֶיךָ בַּיָּמִי בַּחֲוִרְתֶּיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא־יָבֹאוּ
 ב יָמֵי הָרֵעָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין־לִי בָהֶם חֶפֶץ: עַד
 אֲשֶׁר לֹא־תַחֲשֹׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ
 ג הָעִבָּיִם אַחֲרֵי הַגֶּשֶׁם: בַּיּוֹם שִׁזְעוּ שָׁמַיִי הַפִּיֹת וְהַתְּעוּתוֹ
 אֲנָשֵׁי הַחֵיל וּבָטְלוּ הַטַּחֲנוֹת כִּי מָעֻטּוֹ וְחֲשָׁכּוֹ הָרְאוּת בְּאֶרְצוֹת:
 ד וּסְגִרוּ דְלָתַיִם בְּשׁוּק בְּשֹׁפֶל קוֹל הַטַּחֲנָה וַיִּקּוֹם לְקוֹל הַצִּפּוֹר
 ה וַיִּשְׁחוּ כָל־בְּנוֹת הַשִּׁיר: גַּם מִגִּבֵּה יִירָאוּ וְחַתְּחָתִים בְּדֶרֶךְ
 וַיִּנָּאֵץ הַשֶּׁקֶד וַיִּסְתַּבֵּל הַחֲגָב וְתַפֵּר הָאֲבִיוֹנָה כִּי־הִלֵּךְ הָאָדָם
 ו אֶל־בֵּית עוֹלָמוֹ וְסָבְבוּ בְּשׁוּק הַסּוּפָדִים: עַד אֲשֶׁר לֹא־יִרְחַק
 חֶבֶל הַפֶּסֶף וְתֵרֵץ גֶּלֶת הַזֹּהָב וְתִשְׁבֵּר כֶּד עַל־הַמִּבּוּעַ וְנָרִץ
 ז הַגִּלְגָּל אֶל־הַבּוֹר: וַיֵּשֶׁב הָעֶפֶר עַל־הָאָרֶץ כִּשְׁהִיָּה וְהָרוּחַ
 תָּשׁוּב אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה:

יִרְתֵּק

א. הבא מפסוקים 2-5 שני דימויים של הזקנה, והסבר כל אחד מהם. (12 נקודות)

ב. קרא גם קהלת, י"א, 7.

יש הטוענים כי בפסוק זה קהלת הזקן מבטא את התובנה שהחיים יקרים ויש ליהנות מהם.

הסבר את הפסוק על פי טענה זו. (8 נקודות)

בהצלחה!